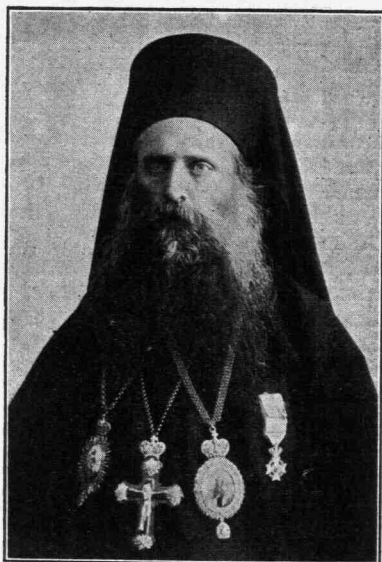

Ο ΡΕΘΥΜΝΗΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ο Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Διονύσιος ἐγεννήθη ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 18ῃ Αὐγούστου 1856. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Γεώργιος Καστρινογιαννάκης ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς τοῦ ἀντικυβερνητικοῦ κόμματος τῶν Χριστιανῶν τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Κρήτης. Μείνας ὀρφανὸς ἐν ἡλικίᾳ 10 ἐτῶν ἐπροστατεύθη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Τιμοθέου, Ἐπισκόπου Χερρονήσου, καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν τῇ ἐν Ἱεροσολύμοις Θεολογικῇ Σχολῇ

τοῦ Σταυροῦ καὶ ἐν τῇ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου. Ἐκάρη μοναχὸς καὶ ἐχειροτονήθη διάκονος τῇ 4ῃ Δεκεμβρίου 1874 καταταχθεὶς ἐν τῇ ἀδελφότητι τοῦ Παναγίου Τάφου. Ἐγένετο Ἐπίσκοπος Ῥεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου κατὰ Μάρτιον τοῦ 1881, ἀλλὰ μὴ ἐγκατασταθεὶς διὰ τὴν ἀντίδρασιν τῆς τότε Γενικῆς Διοικήσεως Κρήτης μετετέθη κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1882 εἰς Χερρόνησον διαδεξάμενος τὸν εἰς Μητροπολίτην Κρήτης προαχθέντα ἀδελφὸν αὐτοῦ Τιμόθεον, οὗ ὑπῆρξεν ὁ δεξιὸς βραχίον ἀντιπροσωπεύων αὐτὸν περιοδεύοντα. Ἐπίτροπος τοῦ Μητροπολίτου ἐπολέμησε δεξιώτατα τὰς ἐπιδιωκομένας ὑπὸ τοῦ Μαχμουτ πασσᾶ παρεμβάσεις εἰς τὰ Κοινοτικά τῶν Χριστιανῶν ἐν Χανίοις, ἐνίκησεν αὐτὸν ἐν τῇ διαπάλῃ ἐκείνῃ καὶ ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἐκλογῆς Ἐπισκόπου Κισσάμου συντελέσας εἰς τὴν ἐντελῇ ἀπόρριψιν τοῦ ὑποψηφίου τοῦ Μαχμουτ. Ἀλλ' ἡ ἀντίδρασις αὐτοῦ προὔκალεσε τὸν Τεσκερὲν τῆς 6 Ρετζέπ 1310 (12 Ἰανουαρίου 1893) τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ὀρθοσκευμάτων πρὸς τὸν Πατριάρχην, παρ' οὗ ἀπητεῖτο ἔν' ἀπμακρυυῇ ὡς τάχος ὁ Διονύσιος ἀπὸ τῆς Κρήτης. Ὁ τεσκερὲς ἔμεινεν ἀνενέργητος τῇ σωστικῇ παρεμβάσει πρεσβείας ἰσχυρᾶς Δυνάμεως.

Κατὰ τὸ 1896 διαδέχεται τὸν διαδεξάμενον αὐτὸν ἐν τῷ θρόνῳ Ῥεθύμνης ἀποδιώσαντα καὶ ἐπανερχεται εἰς τὴν ἀρχῇθεν λαχοῦσαν αὐτῷ Ἐπισκοπὴν ἐν ἡμέραις χαλεπαῖς καὶ κρισίμοις. Ἐπροστάτευσεν ποικιλοτρόπως τὸ ποίμνιον αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν ἀνώμαλον ἐκείνην περίοδον συνεργαζόμενος ἡμέρας καὶ νυκτὸς μετὰ τῶν κυρίων Ὑποπροξένων ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν. Ἐγένετο ὁ ἰδρυτὴς μυστικοῦ συδέσμου τῶν Χριστιανῶν σκοποῦντος τὴν ἐπίτευξιν τῆς Ἐνώσεως τῆς Κρήτης μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ μὴ νυθεὶς διὰ τοῦτο πρὸς τὴν Πύλιν ἐτιμήθη δι' ἐπισήμου Σουλτανικῆς ἀξιώσεως πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα περὶ καθιρέσεως αὐτοῦ. Ἡ ἀξίωσις αὕτη ἐγνώσθη αὐτῷ ἐν Ἀθήναις παρεπιδημοῦντι διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Μητροπολίτου Κρήτης καὶ ἀπηγορεύθη αὐτῷ ἡ εἰς Κρήτην κάθοδος. Προσεκλήθη εἰς ἀπολογίαὶν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2490 καὶ χρονολογίαν 3 Ἰουνίου 1897 πατριαρχικοῦ γράμματος, ἐν ᾧ ἐπιβάλλεται αὐτῷ νὰ μὴ κατέλθῃ εἰς Κρήτην. Ἡ Γενικὴ Ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Ῥεθύμνης κατήλθεν εἰς Κρήτην. Ἀλλ' ἡ Πύλη κατώρθωσε ν' ἀποκλείσῃ τὸν Ἐπίσκοπον Διονύσιον ἀπὸ τῆς διαδοχῆς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Θρόνου.

Ἐν τῇ ἄρτι γενομένῃ διαρρυθμίσει τῶν σχέσεων Κρητικῆς Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας ἐγένετο ὁ εἰσηγητὴς τῶν ἐπανεχθεισῶν ἐλευθερίων μεταρρυθμίσεων, καὶ μετὰ τὴν εἰς Νόμον κύρωσιν τοῦ Καταστατικοῦ μένει ἐν Ῥεθύμνῃ ἐνασκῶν ἀθροῦσας τὰ ἑαυτοῦ ποικίλα ποιμαντικὰ καθήκοντα.

Τοιοῦτος ἐν ὀλίγοις ὁ Ῥεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Διονύσιος. Ἐκτὸς τῶν πλεονεκτημάτων αὐτοῦ ὡς κληρικῷ κέκτηται φύσει ἀγαθὴν καρδίαν· εἶναι ἐλευθέριος, ἀφιλοχρήματος, ἐλεήμων καὶ κοινωνικώτατος. Εὐφύστατος δὲ καὶ θελκτικώτατος ἐν τῇ συναναστροφῇ κατέστησε τὴν Ἐπισκοπὴν ἐντευκτήριον τῶν λογίων τῆς πόλεως Ῥεθύμνης.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ παραθέτομεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ Ἡμερολογίου τὸν ποιητικώτατον πανηγυρικόν, ὃν ἀπήγγειλεν ἐν Ῥεθύμνῃ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ αὐτοῦ «Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου» τῇ 8ῃ

Νοεμβρίου 1900, ἐπετεῖφ τῆς ὀλοκαυτώσεως τοῦ ἀθανάτου Ἀρκαδίου. Δὲν εἶνε συνήθης πανηγυρικός. Εἶνε πλήρης ἐξάρσεως καὶ κάλλους ποίημα, ἐν ᾧ ἐξεικονίζεται: διὰ ζωηρῶν χρωμάτων τὸ τρομερὸν καὶ θαυμάσιον ἐκεῖνο δρᾶμα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοσοῦτων ἡρῶν χρόνων δὲν ἔπα σε φωτίζουν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους μετὰ τῆς αὐτῆς φλογὸς τοῦ ἱεροῦ Μεσολογγίου. Τὰ ἐν αὐτῷ ἐκτυλισσόμενα σπαρακτικά γεγονότα εἰσὶν ἱστορικῶς ἀκριδῆ, στηριζόμενα εἰς ἀφηγήσεις περισωθέντων αὐτοπτῶν ἐκ τῆς μεγάλης ἐκείνης θυσίας. Διασκευασθὲν δ' ἐπίτηδες καὶ συμπληρωθὲν κατὰ τὸ πλεῖστον δι' ἀνεκδότων σελίδων ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ Ἱεράρχου χάριν τοῦ Ἡμερολογίου, ἀποτελεῖ, διὰ τε τὸ ἱστορικὸν τοῦ θέματος καὶ τὸ ἐπιχωριάζον γλωσσικὸν ἰδίωμα, ποιητικώτατον μνημεῖον τοῦ ἀλησμονήτου Ἀρκαδίου, οὗ ἡ ἀνάγνωσις θὰ ἐξεγείρῃ, ἐσμέν βεβαία, δάκρυα θαυμασμοῦ καὶ πόνου καὶ εὐγνωμοσύνης ἐθνικῆς.

Η 8^η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ἀρκαδίου Κρήτης

ΚΟΥΤΕ βροῦχο φοβερό μέσα 'ς τὰ ριζοβούνια; βροντὲς ψηλὰ 'ς τὸν οὐρανό, καὶ κάτω χαμηλὰ 'ς τὴ γῆ, τὲς μπαλλωθιές τῶν κανονιῶ ἀνάμιχτες μὲ τὲς φωνὲς τὲς ἄγριες τῶν Τούρκων, ποῦ λαβωμένοι πέφτουνε 'ς τὸ ματωμένο χῶμα; — Ὡρεῖτε μαῦρο τὸν καπνὸ, τὸ φοβερὸ σκοτάδι, καὶ τὴ βροχὴ ποῦ χύνουνε ὀλάνοικτες τοῦ οὐρανοῦ οἱ φλέγες; — Ὡρεῖτε μιὰ ποῦ κάθεται σὲ θρόν' ἀπὸ τουφεκία, ἀκκουμπισμένο σὲ νεκρῷ κορμιά καὶ αἵματοβαμμένο; κ' ἔχει κορμί της τὸν καπνὸ, τὴ φλόγα γιὰ πορφύρα, κι' ἀντὶ λαλιᾶς τὸ φοβερὸ τοῦ τουφεκιοῦ τὸν βρόντο; — Ἐκεῖ κοιλοπονᾷ μὲ βογγητὸ ἡ ζηλεμένη Δόξα, κι' ἓνα παιδὶ γεννᾷ αἰώνιο, ἀθάνατο, 'ς τὸν κόσμον ξακουσμένο — παιδί; — ὄχι παιδί! ἔν' ὄνομα: — Γεννᾶται τὸ Ἀρχάδι.

Ναί! σὰ σήμερα γεννήθηκε τὸ τιμημέν' Ἀρχάδι. — Πρωτύτερα δὲν ἦτανε παρὰ φωλιά μονάχη, ἀγρίω μαύρῳ κοτσυφῷ, ποῦ ψάλλανε ἀτέλειωτα 'ς τὸ Πλάστη, καὶ ἤσυχα κ' ἀτάραχα περνοῦσαν τὴ ζωὴ τως. — Καὶ ἂν καμμιά φορὰ παλαίθανε, παλαίθανε μὲ τὰ στοιχειὰ μονάχα, τὰ πάθη ποῦχ ἡ σάρκα, καὶ μόνη δόξα εἶχανε τσ' ἀναισθησιᾶς τὴ δόξα.

Τί ἦτανε ἐτοτεσὰ τὸ ὄνομα Ἀρχάδι; — Ἐν' ὄνομα ἀδιάφορο,